

נח (188)

נח

מלאך אלוקים!

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים (ו, ט)

בתחילת הפרשה נקרא נח "איש צדיק תמים", ובסופה, "ויחל נח איש האדמה" (ט, כ), כלומר מדרגה, איש צדיק תמים, ירד נח עד שהוא מכונה איש האדמה. לעומת זאת בנות יתרו, הן אומרות עליו: "... איש מצרי הציילנו מיד הרעים..." (שמות ב, יט). ואילו בסוף ספר דברים נאמר: "וזאת הברכה אשר ברח משה איש האלוקים" (לג, א). כך יש לפרש: משה רבינו ונח מסמלים שתי גישות שונות בעבודת ה': האחת, עבודה עצמית של אדם צדיק היושב בפינה והוגה בתורה יומם ולילה. והשנייה, שביחד עם לימוד התורה, דואג הלומד להתנדב לדבר מצוה כפי מה שיכול לקיימה. לכאורה, ניתן היה להניח כי מי שגודל הגישה הראשונה, הוא זה שיתעלה עד להיות "מלאך אלוקים", ואילו השני יפסיד מכל הענינים וטרדות הציבור המפריעים לשקידתו בתורה. אך הפסוקים מוכיחים להיפך, אנו רואים את נח שלא הוכיח את בני דורו, אלא ישב בפינתו והתעלה לבדו. הוא התחיל "איש צדיק", ולבסוף הפך ל"איש האדמה". ואילו משה רבינו שחלק מעבודת ה' שלו היתה לצאת החוצה ולראות בסבל אחיו שנאמר "ויצא אל אחיו ויבא בסבלתם..." (שמות ב, יא), נאמר עליו לבסוף "איש האלוקים"!

משך חכמה

והבאים זכר ונקבה מפל בשר פאו פאשר צנה אתו אלוקים ויסגר ה' בעדו (ז, טז)

ב"חזקוני" כתב דבר נפלא: הניח התיבה פתוחה, מתיירא היה שמא לא באו כולם שהרי לא היה מכיר מנין שבבריות. וכשבאו כולם "ויסגר ה' בעדו", הפתח נסגר מאיליו על ידי הרוח. פירוש נוסף על דרך פשוט נאמר על ידי הגאון רבי משה פלצינסקי זצ"ל: אם נח היה סוגר את הדלת היו המים יורדים לתיבה מפני שנאמר: "ונקפת אתה מבית ומחוץ בפפר". ונח אחרי שסגר את הדלת מבחוץ, יכול היה למרוח זפת מבפנים, כמו כן יכול היה למרוח זפת על הדלת מבחוץ, אבל על החרץ שנשאר אחרי סגירת הדלת, היה צריך הקב"ה לשים הזפת וזהו "ויסגר ה' בעדו". וזה מה שאומר רש"י: כפשוטו של מקרא: סגר כנגדו מן המים, הסגירה קאי על הזפת שמרח הקב"ה מסיב לחרץ, מפני המים.

להתעזר באהבתך

והנה עלה זית טרף בפיה (ח.יא)

אמרה יהיו מזונותי מרורין כזית ובידו של הקב"ה ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם. (רש"י)
קשה להבין, מדוע הודתה היונה לנח בדברים כאלה, לאחר שהחזיק אותה שנה תמימה בתיבה ודאג לכל צרכיה? ברם חוששת היתה היונה, שמא יאמר נח, כי לא מפני שיש עוד מים על הארץ חזרה את התיבה, אלא מפני שטוב לה כאן אצל לנח הדואג למזונותיה ולצרכיה, בעוד שבאמת כבר אין מים על הארץ, לפיכך רמזה לו, כי אילו יכולה היתה להתפרנס בכוחות עצמה ואפילו בדוחק ובמרירות של זית כי אז, לא היתה חוזרת אליו.
מענינה של תורה בשם "משכנות יעקב"

לשם מה נזקק לברכה נוספת של פרו ורבו?

ויברך אלוקים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו (ט, א)

לשם מה נזקק הקב"ה לברכם שוב, הלא כבר בירך את אדם הראשון וכל דורות העולם? אלא כיון שחטא אדם הראשון והוצרך הקב"ה להביא מבול לעולם נתקלקלה הברכה עד שהוצרך הקב"ה לברכה שוב. רואים כמה מוטל על האדם להזהר בדרכיו בארץ החיים, שכל טעות יכולה לשנות את דרכו לגמרי. היה הגה"צ רבי אליהו לאפייאן זצ"ל רגיל לומר, על דברי הגמרא (סוטה כא.) המתארת את ההליכה בארץ החיים לפרשת דרכים 'הגיע לפרשת דרכים ניצול מכולם', כשם שהטועה בפרשת דרכים ונכנס לשביל שאינו יעדו, הולך בטעות גמורה שכדי לתקנה צריך מאמץ רב לחזור למחוז חפצו, כך צריך האדם להשתדל בכל כוחו שלא לסטות מהדרך שמורה לו התורה שלפעמים טעות של רגע עלולה להקשות עליו את דרכו מאוד. הדרך היחידי למנוע מהאדם שלא לטעות היא לימוד מוסר בקביעות. סיפר הגה"צ רבי יצחק ירוחם בורודיאנסקי שליט"א ששמע מהגר"א לאפייאן זצ"ל שהדבר היחיד שהחזיק אותו להצליח ללמוד מוסר יום ויום בקביעות, היה משום שהרגיש שמוסר עבורו הוא פיקוח נפש. אחרת לא היה עומד בזה.

ספר "לחתך עליין"

ערכו של התאמצות במצוה

ויקח שם ויפת את השמלה וכו' (ט, כג)

פירש רש"י ויקחו אין כתיב כאן אלא ויקח, למד על שם שנתאמץ במצוה יותר מיפת. לכן זכו בניו לטלית של ציצית, ויפת זכה לקבורה לבניו שנאמר: "אתן לגוג מקום שם קבר" (יחזקאל ט). ביאר ר' זלמן סורוצקין שיש בזה מידה כנגד מידה, שם שעשה את המצוה

הלכה: הלכות תלמוד תורה, קביעת עיתים לתורה
איתא בגמרא (שבת לא.): שבשעה שמכניסים אדם לדין
שואלים אותו אם קבע עיתים לתורה, ובעוונותינו
הרבים כמה אנשים מרפים ידיהם מן התורה לגמרי
ואינם חוששים לקבוע אפילו זמן מועט ביום לתורה.
והסיבה הוא מפני שאינם יודעים גודל החיוב שיש בזה,
וכבר אמרו חז"ל (ירושלמי פ"א ה"ו) שבמקדש ראשון
ויתר הקב"ה על ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים ולא
ויתר על עוון ביטול תורה, והאיש אשר אינו מזרז את
עצמו לקבוע לו עיתים לתורה בכל יום בודאי ישאר
ריקם מכל ח"ו, ומה יענה ליום הדין והחכם עיניו
בראשו.

פסקים ותשובות

פתגם: כל חברה אנושית מתנכלת להגשמתו העצמית של
כל אחד מחבריה.

ספר "שמחלה"

חקירה: יראת ה' (שנצטוונו עליה)
יראת העונש, או יראת הרוממות (אורה מישרים א הערה א)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: אדם רע

עני אחד למדן ובר אוריין, שהעניות העכירה את רוחו,
היה תמיד רוגז וזעפף וזורק מרה באשתו, יום אחד
התפרצה האשה לעומתו והטיחה בו בכעס: אתה אדם
רע. חייך האיש חיוך טענה: אמנם כן, אדם רע הם ראשי
תיבות: אביון דך מך רש עני... וזוהי סיבת רוגזי וזעפי.
ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף קסו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה
בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן
מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן
סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה
לאה, אוריאל נסים בן שלוח, פייגא אולגה בת ברנה, אברהם בן
רחמונא רינה בת פיבי, נחום בן שמחה, נסים בן אסתר. זרע של
קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים.
לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

בחיות ובהתלהבות, באותה מידה מדדו לו שכרו, בבגד
של אדם חי המחוייב בציצית. מה שאין כן יפת שרק
נגרר אחר שם בקיום המצוה ועשאה כמצות אנשים
מלומדה ולא בחיות ובהתלהבות, באותה מידה מדדו לו
שכרו, בכסוי למתים שזרעו יזכה לקבורה. ועוד מידה
כנגד מידה ישנו כאן, שם שנזדרז בקיום המצוה, קיבל
את שכרו בזריזות, שכבר במתן תורה זכה זרעו במצות
ציצית, משא"כ יפת שנתרשל בקיום המצוה יקבל שכרו
רק באחרית הימים במלחמת גוג ומגוג. הכל מחושב
למעלה.

ספר "אוצרות התורה"

חטאם של אנשי דור הפלגה

וַיֹּאמְרוּ הֵבֵה נִבְנֶה לָנוּ עֵיר וּמְגִדָּל וְרֵאשׁוּ בְשָׂמַיִם (יא. ד)
מה היה חטאם של אנשי דור הפלגה? אמנם התורה
אומרת שאמרו: "הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו
בשמים", אך איזה עוון יש בכך? ואמנם בזהר הקדוש
מובא, כי כונתם היתה לבנות לעצמם בתי כנסיות ובתי
מדרשות, וביקשו להניח בהם ספרי תורה מעוטרים עם
עטרה בראש הספר... אך כל זה לא היה אלא לכבוד
עצמם ולא לכבוד ה'. אך עדיין הדברים תמוהים, וכי
חמור הוא החוטא הזה, עד שראויים היו להיות נפוצים
על פני כל הארץ? והסביר זאת רבי מרדכי מילר זצ"ל,
שחטאם היה בבחינת "בבית המלך אתה עושה לעצמך
שם", כלומר בכל מקום בעל גאווה הוא מגונה, אבל
במקום שבו יש לכבוד את המלך, אין הדעת סובלת גאווה
של אדם בשום פנים. הנה כי כן, דור הפלגה לא למדו
דבר מהקריאה האלוקית "נעשה אדם" (בראשית א. כז),
ולא הבינו כי עם כל גדולתו של האדם בעולם ומקומו
בין הברואים, עדיין כעפר הוא לעומת כבוד ה'. הם אף
לא למדו לקח ממעשהו השפל והבלתי אנושי של חם
לאחר המבול, מעשה שהוריד אותו ואת זרעו לתהום
של "ארוך כנען עבד עבדים יהיה לאחיו" (שם ט, כב-כה).
הלא היה להם להסיק מכך, כי גם עתה לאחר ??את
אותם מהי ענוה ומהו מקומם בעולם, ולפיכך אמר ה':
"נרדה ונבלה" (שם יא. ז).

ספר "ומתוק האור"

וַיִּחַל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרְם (ט. כ)

לשם מה כינתה התורה את נח בתואר "איש האדמה".
במדרש מבואר כי מעשה ניסים היה בנטיעה זו, שכן בו
ביום נטע ובו ביום שתה מין היין (ב"ר לו. ד). וצריך
ביאור, כיצד זה שתה נח, שלמד תורה, מין של ערלה,
גפן שטרם עברו עליה שלוש שנים. נראה לפרש שנח
נטע את נטיעתו, כמי שהיה אדוני האדמה, לצורך כל
העולם, וסבר כשיטת רבי יהודה הסובר כי הנוטע לרבים
פטור מדין ערלה, את סיבה זו לפטור מערלה הדגישה
התורה באמרה, כי נח שנטע היה "איש האדמה" כלומר
בעל האדמה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" בשם מהרי"ל דיסקין

